

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ФІЗИЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
Тамара ГУБАНОВА
«26» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»
для здобувачів освіти

галузь знань 08 Право
спеціальність 081 Право
освітньо-професійний ступень фаховий молодший бакалавр
освітньо-професійна програма вид дисципліни Право
нормативна (ОК 6)

Форма навчання	Денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	третій
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Викладач: Степанчук Інна Михайлівна

Затверджено: На 2024/2025 н.р. Протокол Педагогічної ради № 8/1 від 30.08.2024 р.
Пролонговано: На 202 /202 н.р. Протокол Педагогічної ради № від . .202 р.

Розробники:
Степанчук Інна Михайлівна

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова циклової комісії

_____ (Інна Степанчук)
(підпис)

Протокол № ____ від «____» _____
2024р.

Схвалено науково - методичною комісією ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»

Протокол № ____ від «____» _____ 20__ року

Голова методичної ради _____ (Людмила Павленко)
(підпис)

1. Метою навчальної дисципліни: набуття здобувачами освіти компетентностей, знань і умінь, необхідних практичних навичок для здійснення успішної професійної діяльності за спеціальністю на основі принципів забезпечення ефективного управління охороною праці та способів оздоровлення умов праці з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці, з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій і природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та призвести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у здобувачів освіти здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру і приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності та досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду.

Дисципліна «Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист» розроблена для здобувачів освіти ступеня бакалавра та освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра.

Навчальна дисципліна «Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист» складається із трьох змістових модулів, вивчається протягом одного семестру і передбачає диференційний залік.

2. Завдання курсу:

- набуття здобувачами освіти знань, умінь і здатностей (компетентностей) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку;

- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях (НС) і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі;

- засвоєння здобувачами освіти новітніх теорій, методів і технологій із прогнозування надзвичайних ситуацій, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення надзвичайних ситуацій, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

3.. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- перелік основних законодавчих актів України з питань охорони праці; організацію державного нагляду та громадського контролю за охороною праці на підприємствах; основні методи визначення показників із фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії на робочих місцях; загальні вимоги безпеки до виробничого обладнання та організації робочих місць; системи засобів і заходів, які забезпечують електробезпеку персоналу під час використання виробничого обладнання; основні принципи класифікації об'єктів із їх вибухопожежною небезпекою; основи системи забезпечення вибухопожежної безпеки об'єкта; способи і засоби попередження та гасіння пожеж;

- зміст нормативно-правових документів, спрямованих на вирішення задач по забезпеченню безпеки життєдіяльності населення України; концепцію допустимого ризику як міру небезпеки та забезпечення безпеки життєдіяльності; джерела техногенної, природної, екологічної, біологічної, соціальної небезпеки та основні принципи, способи захисту людей і заходи по забезпеченню безпеки життєдіяльності при прояві цих небезпек; класифікацію надзвичайних ситуацій; характеристику вражаючих факторів та осередків ураження під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру; порядок виявлення та оцінювання наслідків надзвичайних ситуацій, методи оцінювання радіаційної та хімічної обстановки й обстановки внаслідок вибуху газоповітряної суміші на території підприємства; засоби індивідуального та колективного захисту; заходи по забезпеченню безпеки студентів та співробітників Університету «Україна» в надзвичайних ситуаціях;

- нормативні документи щодо захисту населених пунктів, промислових та інших об'єктів від чинників надзвичайних ситуацій; стратегію державної політики у сфері цивільного захисту; роль і місце підрозділів МНС України в забезпеченні безпеки населення та територій під час виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, мету й основні види рятувальних та інших невідкладних робіт, їх організацію та порядок проведення; порядки надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах.

вміти:

в виробничо-технологічній діяльності:

- обґрунтовувати вибір безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів (в галузі діяльності);

- ефективно виконувати функції, обов'язки і повноваження з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі;

- проводити заходи щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві;

- використовувати засоби індивідуального захисту, сховища, укриття та інші захисні споруди для забезпечення людей в умовах надзвичайних ситуацій;

- надавати першу домедичну допомогу постраждалим від різних видів небезпек (при запамороченні, опіках та ураженнях отруйними речовинами, переломах, розривах зв'язок, ураженнях електричним струмом та ін.);

в організаційно-управлінській діяльності:

- проводити заходи з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності;

- організовувати діяльність у складі первинного виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці, з додержанням і виконанням вимог цивільного захисту;

- методично забезпечувати і проводити навчання та перевірку знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу);

- прогнозувати вплив різних небезпек на здоров'я та життя людини, на довкілля, враховувати різні за походженням джерела небезпеки при проведенні заходів по забезпеченню безпеки життєдіяльності, застосовувати елементи теорії ризику для оцінки небезпек та рівня безпеки життєдіяльності;

- оцінювати можливі наслідки надзвичайних ситуацій, робити висновки та надавати пропозиції, спрямовані на забезпечення безпеки в умовах радіаційного та хімічного забруднення;

- оцінювати виробниче середовище на відповідність умов запобігання виникнення, розвитку НС та надійність захисту робітників і службовців об'єкта господарської діяльності з використання захисних споруд;

- організовувати збереження життя, здоров'я та працездатності виробничого персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС в обсязі, необхідному для виконання професійних обов'язків на первинній посаді;

в проектно-конструкторській діяльності:

- впроваджувати безпечні технології, вибирати оптимальні умови і режими праці, проектувати та організовувати робочі місця на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

4. СПІВВІДНОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти;)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1.1	<i>Знати: перелік основних законодавчих актів України з питань охорони праці;</i>	<i>Лекція, семінарське заняття,</i>	<i>Експрес-опитування, тестування,</i>

		<i>самостійна робота студента</i>	
1.2	<i>Знати: зміст нормативно-правових документів, спрямованих на вирішення задач по забезпеченню безпеки життєдіяльності населення України</i>	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, тестування, практичне розв'язання завдань (задач),</i>
1.3	<i>Знати: нормативні документи щодо захисту населених пунктів, промислових та інших об'єктів від чинників надзвичайних ситуацій; стратегію державної політики у сфері цивільного захисту; роль і місце підрозділів МНС України</i>	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, контрольна робота, колоквіум,</i>
1.4	<i>Вміти: обґрунтовувати вибір безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів (в галузі діяльності);</i>	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, контрольна робота, диспут,</i>
2.1	<i>Вміти: ефективно виконувати функції, обов'язки і повноваження з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі;</i>	<i>Семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, практичне розв'язання завдань (задач), тренінг</i>
2.2	<i>Вміти: проводити заходи щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві;</i>	<i>Семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, практичне розв'язання завдань (задач), тренінг</i>
2.3	<i>Вміти: надавати першу домедичну допомогу постраждалим від різних видів небезпек (при запамороченні, опіках та ураженнях отруйними речовинами, переломах, розривах зв'язок, ураженнях електричним струмом та ін.);</i>	<i>Семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, практичне розв'язання завдань (задач), тренінг</i>

5. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1
Програмні результати навчання (назва)					
Програмні результати навчання (Освітня програма «Право». Спеціальність 081 «Право»). ОПС «фаховий молодший бакалавр».					

РН2. Демонструвати повагу до моральних, культурних, наукових цінностей і примножувати досягнення суспільства.	+	+	+	+	
РН3. Здійснювати вчинки відповідально та свідомо на основі етичних міркувань.		+	+	+	+

6. Схема формування оцінки

Максимальна підсумкова оцінка за навчальну дисципліну становить 100 балів, з яких максимальна кількість балів за підсумками поточного оцінювання становить 40 балів, а за результатами підсумкового оцінювання – 60 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується шляхом додавання кількості балів, отриманих за результатами поточного оцінювання, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (залік); для успішного завершення вивчення дисципліни сума таких балів не може бути меншою ніж 60 балів.

6.1 Форми оцінювання

6.1.1. Форми поточного оцінювання:

- 1) експрес-опитування – від 1 до 3 балів;
- 2) диспут, колоквиум – від 2 до 4 балів;
- 3) ділова гра – від 1 до 5 балів;
- 4) практичне розв'язання завдань (задач), тестування (з набору суджень вибрати вірні), тренінг – від 1 до 5 балів;
- 5) тематична наукова доповідь (виконання + презентація) – 5 балів;
- 7) дві модульні контрольні роботи – від 1 до 12 балів за кожну (всього: від 2 до 24 балів).

Щодо таких форм поточного оцінювання як виконання тематичної наукової доповіді та презентації її матеріалів встановлений мінімальний пороговий рівень оцінки (5 балів), недосягнення якого означає, що за даною формою оцінювання здобувач освіти набрав 0 балів.

Мінімальна кількість балів, яка може бути отримана студентом за відповідними формами поточного оцінювання, складає 24 бали, а максимальна - 40 балів. У разі, якщо студенту за семестровими формами оцінювання виставлено менше 24 балів, він не допускається до складання заліку. При фактичному отриманні здобувачем освіти за підсумками поточного оцінювання більше ніж 40 балів, зарахуванню підлягають лише 40 балів.

6.1.2. Форма підсумкового оцінювання: письмовий іспит.

Залік проводиться у формі письмової роботи, яка включає виконання 3-х завдань (а саме надання відповідей на теоретичні питання курсу) – від 1 до 20 балів за кожне. Максимальна кількість балів, які здобувач може одержати за виконання письмового заліку, становить 60 балів, мінімальна – 36. У випадку, коли студент на заліку набрав менше 36 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за залік» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Перескладання результатів підсумкового оцінювання з метою покращення одержаної позитивної оцінки не допускається.

6.1.3. Підсумкова оцінка

Підсумкова оцінка є сумою балів, виставлених за результатами поточних форм оцінювання та письмового заліку. Максимальна підсумкова оцінка за начальну дисципліну може становити 100 балів, мінімальна - 60. Відповідно для отримання мінімуму/максимуму підсумкової оцінки мінімум/максимум за змістовні модулі та письмовий залік становить:

	ЗМ-1	ЗМ-2	залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	36	60
Максимум	20	20	60	100

6.2 Організація оцінювання:

Види поточного контролю обираються викладачем, який веде семінарські заняття, за погодженням з лектором та у відповідності з даною програмою. Видами поточного контролю можуть бути: експрес-опитування, колоквиум, ділова гра, тестування (з набору суджень вибрати вірні), тематична наукова доповідь (виконання + презентація), модульні контрольні роботи.

Оцінювання усних відповідей, а також результатів презентації за матеріалами наукової доповіді здійснюється безпосередньо після їх завершення на семінарських заняттях. Ділова гра, тестування та виконання модульних контрольних робіт відбувається на семінарському занятті, а їх результати оголошуються на наступному семінарському занятті.

При поточному контролі під час семінарських занять оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований студентом у відповіді, активність при обговоренні питань семінарського заняття, систематичність роботи на заняттях, результати виконання домашніх завдань.

Викладач, який проводить семінарські заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів.

У випадку відсутності студента на семінарському занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час (час консультацій викладача), шляхом усного опитування, розв'язування практичних завдань (задач). Пропущене заняття може бути відпрацьоване не пізніше 2-х тижнів з дати завершення дії поважних причин. За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються.

Дисципліна викладається у одному семестрі. За 10 днів до початку залікової сесії викладач, який веде семінарські заняття, припиняє приймати відпрацювання. Заняття, пропущені та не відпрацьовані студентом у першому семестрі, не допускаються до відпрацювання в другому семестрі.

Для студентів, які за семестровими формами оцінювання отримали кількість балів, яка є меншою мінімальної кількості балів (<24 балів), проводиться додаткова заключна контрольна робота з питань, необхідних та достатніх для отримання допуску до іспиту. Обсяг та зміст заключної контрольної роботи визначається викладачем залежно від рівня успішності студента (наприклад, кількості набраних балів протягом семестру; кількості пропущених занять і їх питомої ваги у загальній кількості занять; тем, з яких не отримано оцінку або отримано недостатню кількість балів; невідпрацьованих занять тощо).

Результатом проведення заключної контрольної роботи може бути: (1) допуск до іспиту з виставленням студентові 24 балів, як оцінки за семестровими формами оцінювання; або (2) недопуск до заліку з виставленням студентові лише тих балів, які він

набрав за семестровими формами оцінювання (без врахування результатів заключної контрольної роботи).

6.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

7. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт						
	денна форма						
	Усього	аудиторна					с.р.
		у тому числі					
	л	сем	пр.	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1. Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист							
Змістовий модуль 1. Охорона праці							
Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	9	2	-	2	-	-	5
Тема 2. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці. Виробничий травматизм та професійні захворювання.	13	4	-	4	-	-	5
Тема 3. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Основи пожежної безпеки.	14	4	-	4	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	38	10	-	10	-	-	16
Змістовий модуль 2. Безпека життєдіяльності							
Тема 4. Категорії й поняття безпеки життєдіяльності. Небезпеки у виробничій сфері та побуті. Засоби їх попередження.	12	4	-	4	-	-	4
Тема 5. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	12	4	-	4	-	-	4

Тема 6. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації.	12	4	-	4	-	-	4
Разом за змістовим модулем 2	36	12	-	12	-	-	12

1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 7. Основи цивільного захисту. Єдина державна система цивільного захисту.	9	4	-	2	-	-	3
Тема 8. Моніторинг та аналіз причин виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій. Планування заходів цивільного захисту на об'єктах господарської діяльності.	9	4	-	2	-	-	3
Разом за змістовим модулем 3	18	8	-	8	-	-	6
Усього годин	90	30	-	26	-	-	34

8. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
2. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності.
3. Методика вимірювання освітленості за допомогою люксметра.
4. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці.
5. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.
6. Джерела штучного освітлення. Їх порівняльна характеристика (переваги, недоліки), потужність, світловий потік.
7. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.
8. Розподіл травм за ступенем тяжкості.
9. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці.
10. Закон України «Про охорону праці».
11. Освітленість та одиниці її вимірювання?
12. Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці.
13. Ознаки і причини виникнення термічних опіків. Надання домедичної допомоги.
14. Поняття «розмір об'єкта розпізнавання».

15. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
16. Ознаки і причини виникнення хімічних опіків. Надання домедичної допомоги.
17. Що таке фон? Чим він визначається?
18. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів.
19. Ознаки і причини ураження електричним струмом. Надання домедичної допомоги.
20. Що означає «контраст об'єкта з фоном»?
21. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
22. Як поділяються електричні травми, і від чого залежить характер ураження?
23. Як нормується штучне освітлення для виробничих приміщень?
24. Клінічна смерть, ознаки і заходи першої долікарської допомоги.
25. Основне рівняння методу розрахунку освітленості виробничих приміщень за коефіцієнтом використання світлового потоку.
26. Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
27. Мікроклімат виробничих приміщень і його основні параметри.
28. Що таке коефіцієнт використання випромінюваного світильником потоку світла? Від чого він залежить?
29. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів із охорони праці, що діють в організації.
30. Вплив на організм людини зміни параметрів мікроклімату.
31. Організаційно-правові основи забезпечення пожежної безпеки в Україні.
32. Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат.
33. Відповідальність за порушення правил та вимог пожежної безпеки.
34. Система державного управління охороною праці в Україні.
35. Як визначається категорія роботи?
36. Основні причини виникнення пожеж та їх коротка характеристика. Наслідки для економіки України.
37. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права.
38. Що таке пожежа? Що таке процес горіння, які є його види?
39. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
40. На які групи поділяються речовини та матеріали за горючістю?

41. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.
42. Визначення абсолютної, відносної вологості повітря робочої зони.
43. На які класи та підкласи поділяються пожежі?
44. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці.
45. Прилади контролю вологості повітря. Принцип дії психрометра Августа, Ассмана.
46. Що таке самозаймання?
47. Структура і чисельність служб охорони праці. Права та обов'язки працівників служби охорони праці.
48. Прилади контролю швидкості повітря на робочому місці. Принцип дії приладів.
49. На які категорії за вибухо- та пожежною небезпекою поділяються приміщення?
50. Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права.
51. Основні заходи щодо підтримання оптимальних параметрів мікроклімату виробничих приміщень.
52. Природне освітлення та його переваги.
53. Коротка характеристика основних вогнегасних речовин.
54. Які процеси в оці людини супроводжують зорове сприйняття? Як впливає на стан людини недостатнє та надмірне освітлення?
55. Особливості гасіння електроустановок під напругою.
56. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
57. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничого освітлення.
58. Стаціонарні системи пожежогасіння (дренчерні, спринклерні установки).
59. Стимулювання охорони праці.
60. Коротка характеристика систем пожежної сигналізації та зв'язку.
61. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у закладах освіти і під час професійного навчання.
62. Визначення світлового потоку; сили світла; освітленості; яскравість. Одиниці вимірювання освітленості.
63. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин.
64. Фон, контраст об'єкта з фоном, видимість, показник освітленості.
65. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон.
66. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників.
67. Види природного освітлення. Коефіцієнт природної освітленості.

Як обчислити коефіцієнт природної освітленості?

68. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкта.

69. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів.

70. Що таке розряд зорової роботи? Як визначити розряд зорової роботи при відстані понад 0,5 м від об'єкта розпізнавання до ока працівника?

71. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.

72. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці.

73. Основні засоби припинення процесу горіння.

74. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

75. Оптимальні та допустимі значення параметрів мікроклімату. Як визначається пора року?

76. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.

77. До якої групи стихійних лих належить повінь?

78. Що спричиняє електричний струм при тривалому протіканні через тіло людини?

79. У чому проявляється електролітична дія струму?

80. Як поділяються за дією на людину хімічні речовини?

81. За яких частот звуку людське вухо є найбільш чутливим?

82. Яка частота загальної вібрації є найбільш небезпечною для людини?

83. Як кількісно визначається ризик?

84. Що є кількісною оцінкою шкоди, яку завдає небезпека?

85. Яка механічна дія струму на організм людини?

86. Що таке мутагенні речовини?

87. На який державний орган в Україні покладено основні функції управління безпекою життєдіяльності населення?

88. Як називаються надзвичайні ситуації, що відбуваються в межах об'єкта господарської діяльності?

89. Визначення надзвичайної ситуації.

90. Речовини, які мають найбільшу проникаючу здатність.

91. Найвища частота звуку, що сприймається вухом людини.

92. Найменша частота звуку, що сприймається вухом людини.

93. Як класифікують небезпечні та шкідливі фактори?

94. Як називається одиниця інтенсивності звуку?

95. Яку розмірність у системі СІ має поглинена доза випромінювання?

96. Що називається порогом больового відчуття?

97. Що називається порогом чутливості?

98. Чим характеризується потенційна небезпека?

99. Першочергові дії при ураженні електричним струмом.
100. Прийнятний рівень ризику у світовій практиці.
101. Природні джерела опромінення людини.
102. Що таке радіоактивність?
103. Речовини загальнотоксичної дії.
104. Речовини канцерогенної дії.
105. Речовини мутагенної дії.
106. Визначення поняття «ризик».
107. Для характеристики якої діяльності застосовується термін «життєдіяльність»?
108. Що таке техносфера?
109. У чому полягає мета Кіотського протоколу?
110. У чому полягає суть управління ризиком?
111. Що таке фібриляція?
112. Який відсоток здоров'я людини залежить від несприятливої екологічної обстановки, зокрема забруднення повітря, води, ґрунту, а також природних кліматичних умов, за твердженнями фахівців?
113. Який відсоток здоров'я людини залежить від способу життя людини, за твердженнями фахівців?
114. Як називається частина біосфери, в якій відбуваються такі явища, як зсуви, селі, обвали?
115. В яких одиницях вимірюється частота коливань повітря?
116. Як поділяються шкідливі речовини?
117. До чого призводить шкідливий фактор?
118. Що ви розумієте під «сталим розвитком»?
119. Що належить до групи психофізіологічних факторів?
120. Що таке біологічні ритми?
121. Як називається опромінення, за якого радіоактивні речовини потрапляють в організм людини разом із їжею?
122. Як називається пристосування організму до умов навколишнього середовища?
123. Як називається сукупність сталих рис особистості, що зумовлює типову для неї поведінку?
124. Які з наведених речовин не становлять енергетичної цінності для організму людини?
125. Які за характером надзвичайні ситуації не класифікуються Класифікатором надзвичайних ситуацій в Україні?
126. Які резерви має організм?
127. Яке з визначень «здоров'я» на вашу думку є найбільш повним?
128. Яке на вашу думку визначення «урбанізації» є найповнішим?
129. Який із органів людського організму піддається найбільшому впливу іонізуючого випромінювання?
130. Який вид транспорту становить найбільший ризик для пасажирів?

131. Який основний метод дослідження використовує навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності»?

132. Через що найбільш небезпечно впливають на людину радіоактивні речовини?

133. Природні джерела опромінення людини.

134. За якими джерелами походження поділяються на групи небезпеки життєдіяльності людства?

135. До яких небезпек можна віднести виведені у військових лабораторіях бактерії, а також організми, створені методами генної інженерії?

136. Як називають чинники життєвого середовища, які призводять до погіршення самопочуття, зниження працездатності, захворювання і навіть до смерті як наслідку захворювання?

137. Як називають чинники життєвого середовища, які призводять до травм, опіків, обморожень, інших пошкоджень організму або окремих його органів і навіть до раптової смерті?

138. На які групи поділяються всі небезпечні та шкідливі фактори за характером та природою впливу?

139. Яка система вивчається у безпеці життєдіяльності?

140. З чого складається життєве середовище людини і які складові має техногенне середовище?

141. Що таке усвідомлена можливість небезпеки, або ж імовірність небезпеки, яка визначається як відношення кількості подій із небажаними наслідками до максимально можливої їх кількості за конкретний період часу.

142. Види ризиків та типи аналізу небезпек.

143. Як поділяються стихійні лиха за причиною виникнення?

144. Що найчастіше розташовано на стиках тектонічних плит?

145. Основні характеристики землетрусів.

146. Як називається явище, при якому відбувається значне затоплення місцевості внаслідок підйому рівня води в річці, озері, водосховищі, спричинене зливами, весняним таненням снігу, вітровим нагоном води, руйнуванням дамб, гребель?

147. Як називаються ковзкі зміщення мас гірських порід вниз по схилу, що виникають через порушення рівноваги?

148. Що відбувається за наявності двох основних передумов – достатньої кількості уламків гірських порід і води?

149. Як поділяють селеві потоки за складом твердого матеріалу?

150. Якої швидкості досягають урагани, тайфуни, тропічні циклони?

151. Які бувають лісові пожежі?

152. Який дієвий захід застосовують для гасіння підземної пожежі?

153. Як називається небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті, території або в акваторії загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого процесу чи завдає шкоди довкіллю?

154. Якими бувають аварії за розмірами та заподіяною шкодою?

155. Як називається великомасштабна аварія, що призводить до важких наслідків для людини, тваринного й рослинного світу, змінюючи умови середовища існування?

156. Підприємства якої галузі народного господарства відрізняються високим споживанням ресурсів і великою кількістю відходів, серед яких пил, оксид вуглецю, сірчаний газ, коксовий газ, фенол, сірководень, вуглеводні?

157. Що є джерелом викидних газів, у яких переважають оксид вуглецю, діоксид азоту, свинець, токсичні вуглеводні (бензол, толуол, ксилол та ін.)?

158. З використанням чого найчастіше пов'язане значне забруднення ґрунтів, а, як наслідок, сільськогосподарських культур?

159. Безпосередніми причинами яких аварій є порушення правил безпеки і транспортування, недотримання техніки безпеки, вихід із ладу агрегатів, механізмів, трубопроводів, ушкодження ємностей?

160. Терміни, які сучасна наука про відчуття використовує як рівнозначні.

161. Роль аналізаторів у безпеці людини.

162. Яка питома вага сприйняття інформації кожним аналізатором окремо?

163. Межі чутливості зорового аналізатора.

164. Дія інфрачервоного та ультрафіолетового випромінювання на людину.

165. Фізіологічна дія кольорів на організм людини.

166. Причини використання певних кольорів у безпеці.

167. Межі чутливості органу слуху.

168. Інфра- та ультразвук, їх фізіологічна дія на організм людини.

169. Роль нюху, тактильної, больової, температурної чутливості у забезпеченні безпеки людини.

170. Функції вісцерального аналізатора в забезпеченні безпеки людини.

171. Вплив науково-технічного прогресу на характер роботи та м'язові навантаження людини.

172. Фактори, які забезпечують здоров'я та працездатність організму людини.

173. Фактори ризику та їх характеристика.

174. Прояви ризикових дій.

175. Компроміс між рівнем безпеки та технічними, економічними, соціальними та політичними можливостями держави.

176. Яку можливість дасть застосування поняття допустимого ризику?

177. Який буває ризик за ступенем припустимості?

178. На основі чого приймаються рішення щодо заходів та витрат безпечного проведення технологічних процесів, страхування промислових об'єктів, розробки планів локалізації та ліквідації аварій?

179. Що є ризиком надзвичайної ситуації?

180. На прийнятті яких законів запроваджено на державному рівні

ризик-орієнтований підхід для зниження ризику виникнення кризових явищ?

181. Який підхід спрямований на забезпечення комплексу організаційних заходів, базованого на здійсненні моніторингу, аналізуванні, оцінюванні ризику будь-якого суб'єкта господарювання на основі імовірнісного аналізу безпеки?

182. Як називається сукупність заходів, націлених на запобігання виникнення небажаної події, а в разі її виникнення – на ліквідацію та мінімізацію наслідків?

183. Завдяки чому передбачається якісне та кількісне визначення можливих наслідків реалізації небезпек для населення?

184. Які етапи повинен включати процес управління при ризик-орієнтованому підході?

185. З якою метою необхідно розвивати систему моніторингу, аналізу ризику і прогнозування надзвичайних ситуацій як основи діяльності щодо зниження ризиків надзвичайних ситуацій?

186. Явище природи, яке викликає катастрофічні наслідки і характеризується раптовим порушенням нормального життя та діяльності населення, загибеллю людей, руйнуваннями або пошкодженнями будівель та споруд, знищенням матеріальних цінностей.

187. Небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті, території або в акваторії загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи завдає шкоди довкіллю.

188. Рівні надзвичайних ситуацій залежно від територіального поширення, обсягів заподіяних або очікуваних економічних збитків, кількості людей, які загинули.

189. Головні заходи життєзабезпечення громадян, які потерпіли від наслідків НС, що здійснюються центральними та місцевими органами державної виконавчої влади, структурними підрозділами в їх складі, які безпосередньо відповідають за захист населення, адміністраціями підприємств, установ і організацій.

190. На нормах якого закону ґрунтується еколого-правове регулювання і який передбачає мету, завдання, принципи та механізми забезпечення ефективного природокористування, охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки?

191. Чи будь-який фактор при певних умовах може створювати небезпеку для людини чи довкілля?

192. Яку дію в організмі викликає електричний струм?

193. Що таке вібрація?

194. До чого призводить вражаючий фактор?

195. В якому діапазоні вухо людини може сприймати спектр звуків?

196. Що таке ГДК у безпеці життєдіяльності, охороні праці, біохімії тощо?

197. Джерела небезпек.

198. Внаслідок чого відбувається порушення нормальних умов життя і

діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом чи іншою небезпечною подією, яка призвела (може призвести) до загибелі людей та до значних матеріальних втрат?

199. Явище природи, яке викликає катастрофічні наслідки і характеризується раптовим порушенням нормального життя та діяльності населення, загибеллю людей, руйнуваннями або пошкодженнями будівель та споруд, знищенням матеріальних цінностей.

200. Небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті, території або акваторії загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи завдає шкоди довкіллю.

201. Рівні надзвичайних ситуацій залежно від територіального поширення, обсягів заподіяних або очікуваних економічних збитків, кількості людей, які загинули.

202. Головні заходи життєзабезпечення громадян, які потерпіли від наслідків надзвичайної ситуації, що здійснюються центральними та місцевими органами державної виконавчої влади, структурними підрозділами в їх складі, які безпосередньо відповідають за захист населення, адміністраціями підприємств, установ і організацій.

203. Які заходи розробляються завчасно, відображаються в планах цивільного захисту і виконуються в період загрози та після виникнення надзвичайної ситуації?

204. Через скільки годин повинні бути готовими виконувати свої завдання пересувні пункти харчування і продовольчого постачання, які забезпечують формування підвищеної готовності?

205. Основні заходи по організації медичної допомоги ураженим внаслідок аварії на радіаційно небезпечному об'єкті.

206. Внаслідок аварії на якому об'єкті потерпілі повинні виконати такі рекомендації: вийшовши із зони ураження, необхідно зняти верхній одяг і залишити на вулиці; прийняти душ або помитися з милом, ретельно промити очі та прополоскати рот; при підозрі на ураження уникати фізичного навантаження, пити багато теплої рідини (чай, молоко і т. д.), звернутися до медичного закладу?

207. В якому випадку захист населення, який базується на попередженні близьких контактів із евакуйованим населенням, проведенні режимних заходів щодо забезпечення продуктами харчування, питною водою тощо, – це особливості надання допомоги при виникненні?

9. Рекомендована література

Основна

1. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / Т. Є. Стиценко, Г. В. Пронюк, Н. М. Сердюк, І. І. Хондак. Харків : ХНУРЕ, 2020. 336 с.
2. Безпека людини у сучасних умовах : монографія / В. В. Березуцький, Н. Л. Березуцька, А. О. Богодист та ін.; За заг. ред. проф. В. В. Березуцького. Харків : ФОП Мезіна В.В., 2021. 208 с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник/ за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Вахонєва Т.М. Основи охорони праці в Україні : навч. посіб. Київ : Білка, 2019. 508 с.
5. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці : підручник. 6-е вид. / За ред. М. П. Гандзюка. К. : Каравела, 2018. 384 с.
6. Грибан В.Г., Негодченко О.В. Охорона праці : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2021. 280 с.
7. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / Є. П. Желібо, І. С. Сагайдак / Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2020. 256 с.
8. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І.М. Основи охорони праці : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2021. 264 с.
9. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник. К. : НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. Електронне видання. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263>.
10. Основи охорони праці : підручник / М. С. Одарченко, А. М. Одарченко, В. І. Степанов, Я. М. Черненко. Х. : Стиль-Издат, 2017. 341 с.
11. Основи охорони праці на підприємствах індустрії моди : навч. посіб. / В. О. Мусієнко, І. В. Панасюк, О. О. Романюк. Київ : Гордон, 2018. 508 с.
12. Сукач Ю. Г., Сукач Р. Ю., Ткачук Р. Л., Синельников О. Д. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : практичний посібник. Львів : Видавництво «Растр-7», 2021. 260 с.
13. Чалий Д.О., Сукач Ю.Г., Сукач Р.Ю., Гаврись А.П. Адміністративно-правова діяльність у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки : навчально-методичний посібник. Львів : Видавництво «Растр-7», 2021. 213с.

в тому числі наявна в Бібліотеці Університету «Україна»:

1. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : додатки до підручника / О. Г. Левченко [та ін.] ; НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Київ : Каравела, 2019. 312 с.
2. Безпека життєдіяльності та цивільний захист / О. Г. Левченко [та ін.] ; НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Київ : Каравела, 2019. 268 с.
3. Охорона праці : навч.-метод. посіб. / А. О. Тропіна, В. В. Малишев [та ін.]. Київ : Ун-т «Україна», 2019. 135 с.

Допоміжна

1. Александрова Т.Ф. Підготовка працівників на підприємствах, в установах та організаціях до дій у надзвичайних ситуаціях за програмою загальної підготовки : навчально-методичний посібник. Кропивницький : НМЦ ЦЗ та БЖД Кіровоградської області, 2018. 196 с.
  2. Безпека людини у сучасних умовах : монографія / В. В. Березуцький, Н. Л. Березуцька, А. О. Богодист та ін.; За заг. ред. проф. В. В. Березуцького. Харків: ФОП Мезіна В.В., 2018. 208 с.
  3. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці : навч. посіб. / О. П. Яворовський, В. М. Шевцова, В. І. Зенкіна та ін.; за заг. ред. О. П. Яворовського. К. : ВСВ «Медицина», 2018. 288 с.
  4. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2019. 158 с.
  5. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи) : навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. Львів : Тріада плюс, 2010. 648 с.
  6. Охорона праці (практикум) : навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. Львів : Тріада плюс, 2011. 436 с.
  7. Охорона праці та промислова безпека : навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В.Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. К. : Основа, 2009. 456 с.
  8. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці : навч. посіб. 4-те вид., допов. і перероб. К. : Університет «Україна», 2009. 295 с.
  9. Чалий Д.О., Тарнавський А.Б., Сукач Р.Ю., Веселівський Р.Б. Техногенна безпека АЕС: Частина II : навчальний посібник. Львів : Каменяр, 2020. 340 с.
  10. Цивільний захист у схемах : навч. посібник / А. О. Собакаръ, Д. Г. Казначеев, В. Д. Поливанюк, О. І. Бойко. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 144 с.
- в тому числі наявна в Бібліотеці Університету «Україна»:
1. Ковжога, С.О. Цивільний захист і охорона праці в галузі : навч. посіб. / С. О. Ковжога, С. А. Тузіков [та ін.]. Харків : Право, 2018. 192 с.
  2. Смирнитська, М.Б. Охорона праці в галузі. Ресторанне господарство і торгівля : навч. посіб. / М. Б. Смирнитська, Р. М. Тріщ. Харків : Світ Книг, 2020. 362 с.